Eduskunnan budjetti- ja valvontavalta 1990 – 2020

Eduskunnan tarkastusvaliokunnan kuuleminen ke 26.4.2017 klo 11.30

Elli Aaltonen
Pääjohtaja
Kansaneläkelaitos

1. Kelaan kohdistuva budjettiohjaus- ja valvontamekanismit
2. Havaintoja julkaisusta 1/2016
3. Jatkoesitykset julkaisun ehdotusten kautta

Kelan organisaatio

Kela
Elämässä mukana – muutoksissa tukena

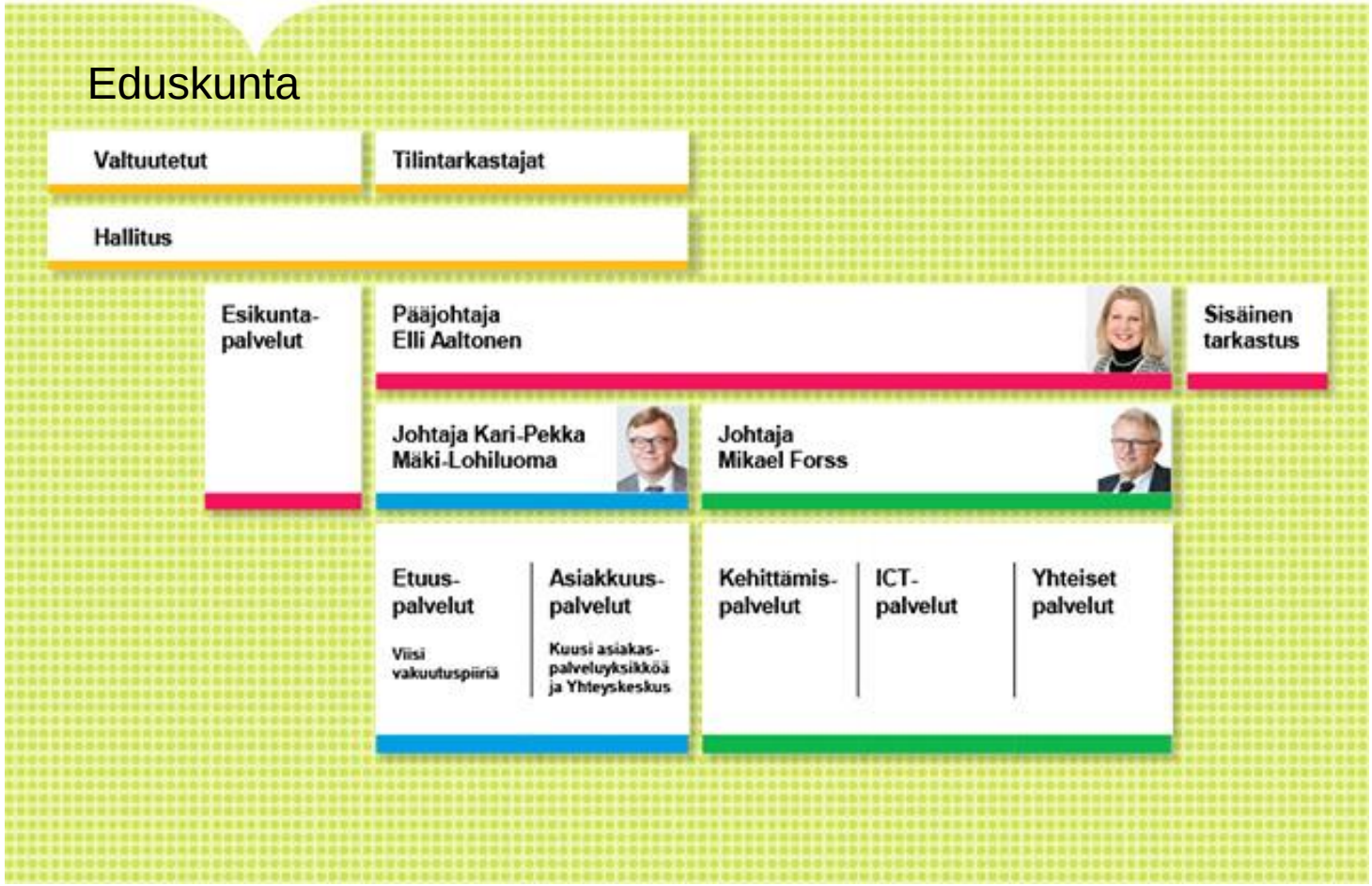

Kela|Fpa

Valtuutettujen tehtävät

Laki Kansaneläkelaitoksesta 5 §

1) valvoa Kansaneläkelaitoksen hallintoa ja toimintaa ottaen muun ohella huomioon laitoksen palvelujen laatu ja saatavuus;

2) määrätä hallituksen jäsenet ja heidän palkkionsa;

3 kohta on kumottu L:lla 21.12.2007/1342.

4) valita tarpeellinen määrä tilintarkastajia ja varatilintarkastajia, joista vähintään kahden tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava KHT-tilintarkastajia tai JHT-tilintarkastajia, sekä vahvistaa heille johtosääntö;

5) vahvistaa hallituksen esityksestä laitoksen tilinpäätöksen perusteet;

6) vahvistaa laitoksen tilinpäätös ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle; sekä

7) antaa vuosittain toiminnastaan kertomus eduskunnalle.

Valtuutettujen johtosääntö

Kansaneläkelaitoksen valtuutettujen johtosääntö 3 §:

Valtuutettujen tehtävänä on sen lisäksi, mitä Kansaneläkelaitoksesta annetussa laissa (731/2001) säädetään:

1) tarpeen mukaan tarkastuttaa määräämillään valtuutetuilla tai tilintarkastajilla Kansaneläkelaitoksen taloutta ja toimintaa;

2) määrätä Kansaneläkelaitoksen tilintarkastajien palkkio ja perusteet heidän matkakulujensa korvaamista varten;

3) vaatia Kansaneläkelaitoksen hallitukselta selvitys tilintarkastajien muistutusten johdosta ja tarpeen mukaan muistakin seikoista; sekä

4) ryhtyä toimenpiteisiin syytteen nostamiseksi Kansaneläkelaitoksen johtajan tai hallituksen jäsenen virkavirheen johdosta.

Tilintarkastajien tehtävät

Kansaneläkelaitoksen tilintarkastajien johtosääntö 2 §

Tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa Kansaneläkelaitoksen hallintoa, omaisuuden hoitoa ja toimintaa.

Tilintarkastajien tulee hyvän tilintarkastustavan mukaisesti tarkastaa:

1) onko Kansaneläkelaitoksen hallitus noudattanut toiminnassaan voimassa olevia säännöksiä ja määräyksiä;

2) onko Kansaneläkelaitoksen tilinpäätös laadittu Kansaneläkelaitoksesta annetun lain edellyttämällä

tavalla kirjanpitolain säännösten ja määräysten mukaisesti;

3) antaako tilinpäätös oikeat ja riittävät tiedot Kansaneläkelaitoksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta; sekä

4) onko Kansaneläkelaitoksen kirjanpitoa hoidettu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti.

Sisäisen tarkastuksen tehtävät

Kansaneläkelaitoksen sisäisen tarkastuksen toimintaohje

- Sisäinen tarkastus on Kansaneläkelaitoksen ohjaus- ja valvontajärjestelmän osa, joka avustaa laitoksen hallitusta, pääjohtajaa ja johtoryhmää heidän toteuttaessaan valvontavelvollisuuttaan.
- Sisäinen tarkastus tukee Kansaneläkelaitoksen ohjauksen ja valvonnan tarkoituksenmukaista ja tehokasta toteuttamista tuottamalla toiminnan riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien arviointi-, varmistus- ja konsultointipalveluja asiakkailleen.
- Sisäinen tarkastus luo lisäarvoa ja edistää Kelan tavoitteiden saavuttamista, tekee toiminnan kehittämisesityksiä, tuottaa objektiivista ja riippumatonta informaatiota sekä valmentaa esimiehiä ja henkilöstöä toiminnan valvontaprosessien ja itsearviointimenettelyjen ymmärtämiseen ja soveltamiseen.

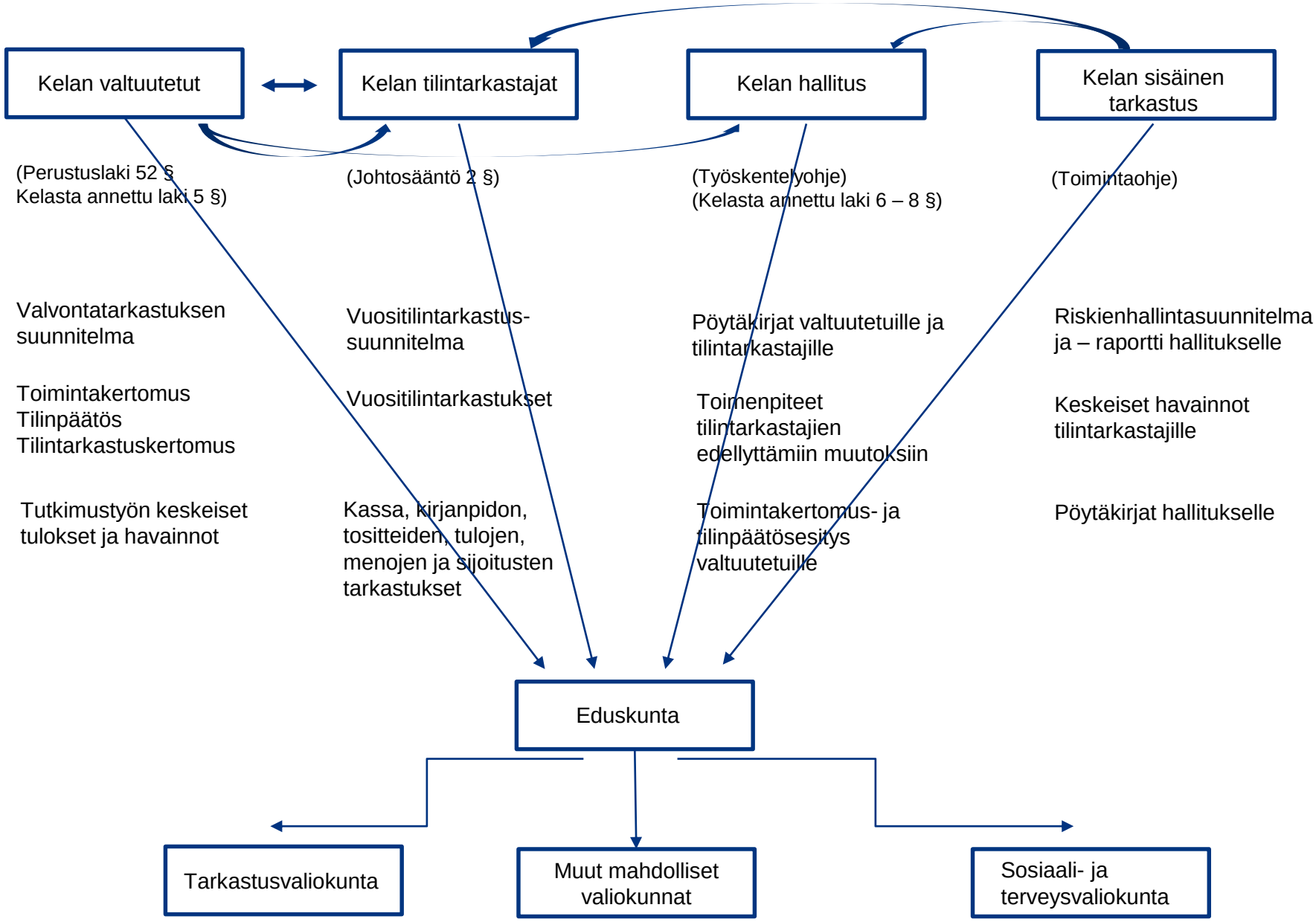
Kelan valtuutetut
Kelan tilintarkastajat
Kelan hallitus
Kelan sisäinen tarkastus
(Perustuslaki 52 §
Kelasta annettu laki 5 §)
(Johtosääntö 2 §)
(Työskentelyohje)
(Kelasta annettu laki 6 – 8 §)
(Toimintaohje)
Valvontatarkastuksen suunnitelma
Toimintakertomus
Tilinpäätös
Tilintarkastuskertomus
Tutkimustyön keskeiset tulokset ja havainnot
Vuositilintarkastus-suunnitelma
Vuositilintarkastukset
Kassa, kirjanpidon, tositteiden, tulojen, menojen ja sijoitusten tarkastukset
Pöytäkirjat valtuutetuille ja tilintarkastajille
Toimenpiteet tilintarkastajien edellyttämiin muutoksiin
Toimintakertomus- ja tilinpäätösesitys valtuutetuille
Riskienhallintasuunnitelma ja – raportti hallitukselle
Keskeiset havainnot tilintarkastajille
Pöytäkirjat hallitukselle
Eduskunta
Tarkastusvaliokunta
Muut mahdolliset valiokunnat
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Havaintoja koskien eduskunnan budjetti- ja valvontavaltaa ja Kelan asemaa

1. Raportissa on kiinnitetty huomiota eduskunnan tulosohjaukseen, kehysbudjetointiin ja julkisen talouden suunnitelmaan.

2. Eduskunnan alaisena toimivan Kelan toimintaa toteutetaan tulosohjauksellisesti ja toiminta perustuu kehysbudjettiin ja useamman vuoden talous– sekä toimintasuunnitelmiin.

3. Raportti kiinnittää huomiota siihen, että Valtiontalouden tarkastusvirastolla ei ole valvontavaltaa Kelaan ja esittää tämän asian jatkoselvittelyä.

Kelan näkemykset jatkoselvityksiin

VTV:n toimivaltuuksien laajentamista Kelaan voidaan selvittää, mutta Kela kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Toimivallan laajentaminen voi aiheuttaa päällekkäisyyttä ja epäselvää työnjakoa nykyisten valvontaelimien ja VTV:n välillä.
2. VTV:n valvontaa Kelaan voitaisiin Kelan kannalta parhaiten vahvistaa lisäämällä Kelan tilintarkastajiin yksi VTV:n edustaja.
3. VTV:llä on jo nykyisellään oikeus saada Kelalta toimissaan tarvitsemansa selvitykset ja muut tiedot. Näitä tietoja ja näihin liittyvä havaintoja VTV voi liittää myös eduskunnalle vuosittain annettavaan kertomukseensa.
4. Eduskunnan nimeämillä valtuutetuilla ja tilintarkastajilla on nykyisin tiivis ja vahva valvontayhteys Kelaan. Heidän keräämänsä tietoa voi hyödyntää budjetti- ja valvontavaltaa käyttävän tarkastusvaliokunnan työssä.
5. Kelan näkemyksen mukaan näillä keinoilla toteutuvat raportin johtopäätöksissä (s. 261) mainitut eduskunnan tiedonsaantiin, tiedon koordinointiin ja systematisointiin (kohdat 6 ja 8) liittyvät esitykset.

Kelan näkemykset jatkoselvityksiin

6. Budjettivallan ja –valvonnan arviointiin käytettävät kriteerit (raportti s. 315 – 318, talous, sääntely, tehokkuus, panokset, aktiivisuus, suoritteet, tulokset, vaikuttavuus, kestävyys) ovat kattavat ja hyvät.

7. Julkisten tehtävien (myös Kelan suorittamana) hoidon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä on syytä edelleen kehittää. Tämä toteutuu parhaiten lisäämällä toiminnan vaikuttavuuden indikointia, arviointia ja tutkimusta.

8. Ulkoisen valvonnan ohella Kelalla on sisäinen tarkastus ja Kelan tulosyksiköt toteuttavat suunnitelman mukaisesti sisäistä valvontaa. Hallitus vahvistaa sisäisen tarkastuksen vuosi- ja riskienhallinta-suunnitelmat ja raportoinnin.

9. Ottamatta muuta kantaa raportissa esitettyyn sote- ja aluehallintouudistukseen, Kela pitää tärkeänä riittävää valtion ohjaus- ja päätösvaltaa sote-uudistuksen yhdenmukaisten tavoitteiden, asiakkaiden tasa-arvoisen kohtelun ja palveluiden asiakaslähtöisen integraation varmistamiseksi.